

В. І. Антофійчук, Б. І. Мельничук

Никорович Сидонія Іллівна

НИКОРОВИЧ Сидонія Іллівна (псевд. і крипт.: Леся Буковинка, С. Г., С. Г. Н., Лб; 26. 12. 1888, с. Рус-пе-Боул, нині Палтіну Сучав. пов., Румунія – 13. 05. 1957, м. Арад, Румунія) – письменниця, публіцистка, журналістка, редакторка, громадсько-політична діячка. Мати В. Никоровича. Дитинство Н. минуло в с. Кичера (нині Червона Діброва Чернів. р-ну Чернів. обл.), куди її сім'я 1891 переїхала, коли батько І. Ілюк став управителем місц. школи. На укр. фольклорі та нац. традиціях виховувала її бабуся, але найбільше для становлення Н. як особистості зробив батько, який непохитно стояв на позиціях укр. патріотизму. Навч. у початк. школі, потім самотужки. 1909 вийшла заміж за православ. священника О. Гнідого, 1911 подружжя оселилося в с. Лука (нині у складі смт Кострижівка Чернів. р-ну), де й розвивала свою письменниц. діяльність Сидонія Гнідий. Саме це прізвище стояло під першими її творами про життя людей різних сусп. станів (селян, міщан, інтелігенції, шляхти тощо): «У ґерента», «Мелодекламація», «Боярин», «Сусідська річ», «Перли», «Через жіночу конкуренцію», «Він», «Мале Монте-Карло», «Панські слуги», «На правді», «Пливе човен», «Водопад», «Вівчар» та ін., опубл. в г. «Нова Буковина», «Народний голос», ж. «Промінь», «Ілюстрована Україна». Вони позначені поєднанням рис традиц. (народниц.) та модерніст. (неоромант.) манер письма, вкрапленням сатир.-гуморист. елементів. Про творчість Н. схвально відгукнулася О. Кобилянська, 1912 вони вперше зустрілися й заприятелювали. Підтримав молоду авторку й Микола Євшан, з чиєї ініціативи у «Літературно-науковому вістнику» опубл. її повісті «Анничка» (1913, т. 62, кн. 7–8), «Марія» (т. 65, кн. 3) і «Касандра» (т. 65, кн. 6; т. 66, кн. 7–10; обидві – 1914), у центрі яких непрості долі буковин. жінок, зображенням їх Н. долучилася до висвітлення актуальних тоді й пізніше фемініст. проблем. Микола Євшан також готував до друку найоб'ємніший твір Н. – роман «Марівуца» (його

публікації перешкодила 1-а світова війна). Рукопис твору, що збагачує згадану проблематику, зберегла дочка письменниці К. Маре (Никорович), з волі якої його передано до Чернівців. Значну роль у твор. зростанні Н. відіграли також В. Винниченко, Л. Юркевич, М. Коваленко, О. Роздольський, О. Маковей, А. Крушельницький. У міжвоєн. період Н. відійшла від естет. принципів своєї ранньої творчості, в якій домінували картини нар. життя, робила спроби заглибитися в психологію жін. персонажів. Надалі віддавала перевагу громад. діяльності. У грудні 1921 брала участь у Всеукр. жін. з'їзді у Львові, де виступила із доповіддю. Н. – одна з найпомітніших діячок жін. руху на Буковині, делегат 1-го (2 лютого 1929) і 2-го (13 вересня 1931) з'їздів жінок краю. Наприкінці 1923 розлучилася й вийшла заміж за К. Никоровича, з яким проживала в селах Неполоківці та Мосорівка (обидва – нині Чернів. р-ну). Н. написала мемуари «Цвіти споминів» («Білі акварелі»), надрук. в кн. «Ольга Кобилянська. Альманах у пам'ятку її сороклітньої письменницької діяльності (1887–1927)» (Чц., 1928), в яких вміщено цінні свідчення авторки про її взаємини з О. Кобилянською в різні роки та про перебування на теренах буковин. Придністров'я перед 1-ю світ. війною В. Винниченка, Л. Юркевича, Миколи Євшана та ін. укр. діячів. Авторка брошури «На могилі мого батька замість колача й свічки вінець думок» (Чц., 1930). У міжвоєн. період Н. чимало зусиль віддавала редактор. праці й організації літ. процесу на Буковині. На власні кошти 1931 у Чернівцях заснувала й редагувала ж. «Самостійна думка» і два додатки до нього – «Самостійна думка української матери» і «Державно-творча трибуна Буковини», 1933 – просвітниц. ж. «Український народ» (через брак коштів видали лише 8 ч.). На їх сторінках пропагували ідеї Укр. самост. держави, публікували художні й публіцист. твори націоналіст. спрямування. З ініціативи Н. утвор. першу письменниц. організацію на Буковині (1932), до якої, крім неї, увійшли С. Лакуста, Дмитро Геродот, І. Бордейний та ін. Влітку 1934 переїхала до м. Бакеу (Румунія), куди перевели на роботу її чоловіка, але підтримувала зв'язки з Буковиною, друкувала в чернів. часописах художні твори й публіцист. статті, вела сторінку «Жіночі справи» в г. «Хліборобська правда». Домінантна тема міжвоєн. періоду – Визв. змагання українського народу 1917–21, крізь призму яких окреслювала державниц. перспективу України («Вдова з-над Дністра», «Українська княгиня Віра», «Дністер прибуває», «Малий Василько і його брат Роман», «Мазепинець на хресті» тощо). Цю тему розвивала і в своїх статтях у «Хліборобській правді». У них, зокрема на ідей. основі творчості Т. Шевченка, актуалізувала думки про істор. буття українського народу та його політ. майбутнє. Від 1944 разом із родиною жила в м. Арад. Працювала над есе нім. мовою «Що таке політика?», в якому піддала гострій критиці диктатуру в будь-якому її вияві, зокрема й комуністичному, а також над книжкою з питань етики. 2019 в Кострижівці на фасаді будинку, в якому Н. проживала 1911–23, відкрито мемор. дошку (скульптор В. Римар).

Рекомендована література

1. Черешнюк М. Лука. Кострижівка: істор.-краєзн. нарис. Чц., 2001;

2. Федорова О. Ольга Кобилянська і Сидонія Никорович (Гнідий) // О. Кобилянська. Сторінками життя і творчості: Зб. ст. Сучава, 2006;
3. Мельничук Б. Сидонія Никорович-Гнідий: «Я йшла до Ольги Кобилянської у всіх обставинах мого життя» // Буковина. 2013, 26 листоп.;
4. Антофійчук В. Забута письменниця Сидонія Никорович // Наш голос [Бухарест]. 2018. № 286–292;
5. 2019. № 298.

Бібліографічний опис:

Никорович Сидонія Іллівна / В. І. Антофійчук, Б. І. Мельничук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-74048>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).